

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2007/112

Karar Sayısı : 2010/5

Karar Günü : 14.1.2010

R.G Tarih-Sayı : 28.04.2010-27565

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Ankara 4. Tüketici Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 23.2.1995 günlü, 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un, 6.3.2003 günlü 4822 sayılı Yasa'nın 30. maddesiyle değiştirilen 23. maddesinin ikinci fıkrasının birinci tümcesinin, Anayasa'nın 2., 10. ve 172. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Tüketici mahkemesine tüketici tarafından harç yatırmaksızın dava açılmasına ilişkin itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme iptali için başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralı

23.2.1995 günlü, 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un, 6.3.2003 günlü 4822 sayılı Yasa'nın 30. maddesiyle değiştirilen itiraz konusu kuralı da içeren 23. maddesi şöyledir:

'Bu Kanunun uygulanmasıyla ilgili olarak çıkacak her türlü ihtilaflara tüketici mahkemelerinde bakılır. Tüketici mahkemelerinin yargı çevresi, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca belirlenir.

Tüketici mahkemeleri nezdinde tüketiciler, tüketici örgütleri ve Bakanlıkça açılacak davalar her türlü resim ve harçtan muaftır. Tüketici örgütlerince açılacak davalarda bilirkişi ücretleri, 29 uncu maddeye göre kaydedilen bütçede öngörülen ödenekten Bakanlıkça karşılanır. Davanın, davalı aleyhine sonuçlanması durumunda, bilirkişi ücreti 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre davalıdan tahsil olunarak 29 uncu maddede düzenlenen esaslara göre bütçeye gelir kaydedilir. Tüketici mahkemelerinde görülecek davalar Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun Yedinci Babı, Dördüncü Faslı hükümlerine göre yürütülür.

Tüketici davaları tüketicinin ikametgahı mahkemesinde de açılabilir.

Bakanlık ve tüketici örgütleri münferit tüketici sorunu olmayan ve genel olarak tüketicileri ilgilendiren hallerde bu Kanunun ihlali nedeniyle kanuna aykırı durumun ortadan kaldırılması amacıyla tüketici mahkemelerinde dava açabilirler.

Gerekli hallerde tüketici mahkemeleri ihlalin tedbiren durdurulmasına karar verebilir. Tüketici Mahkemesince uygun görülen tedbir kararları, masrafı daha sonra haksız çıkan taraftan alınmak ve 29 uncu maddede düzenlenen esaslara göre bütçeye gelir kaydedilmek üzere, ülke düzeyinde yayınlanan gazetelerden birinde Basın İlan Kurumunca ve ayrıca varsa davanın açıldığı yerde yayınlanan mahalli bir gazetede derhal ilân edilir.

Kanuna aykırı durumun ortadan kaldırılmasına yönelik Tüketici Mahkemesi kararları ise masrafı davalıdan alınmak üzere aynı yöntemle derhal ilân edilir.'

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Başvuru kararında Anayasa'nın 2., 10. ve 172. maddelerine dayanılmıştır.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca, Haşım KILIÇ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Sacit ADALI, Fulya KANTARCIÖĞLU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, A. Necmi ÖZLER, Serdar ÖZGÜLDÜR, Şevket APALAK, Serruh KALELİ ve Zehra Ayla PERKTAŞ'ın katılımlarıyla 27.12.2007 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine oybirliğiyle karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu Yasa kuralı, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuru kararında; itiraz konusu kural ile dar gelirli tüketicilerin, tüketici mahkemelerinde dava açmalarını kolaylaştırmak amacıyla harç muafiyetinin getirildiği, ancak 2003 yılında yapılan değişikliklerle bu mahkemelerin görev kapsamı genişletildiğinden düzenlemenin ilk amacından uzaklaşıldığı ve bu nedenle Anayasa'nın 2., 10. ve 172. maddelerinin ihlâl edildiği ileri sürülmüştür.

İtiraz konusu kuralda, tüketici mahkemeleri nezdinde tüketiciler, tüketici örgütleri ve Bakanlıkça açılacak davaların her türlü resim ve harçtan muaf oldukları belirtilmiştir.

Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen sosyal hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, kişi hak ve özgürlükleriyle kamu yararı arasında adil bir denge kurabilen, çalışma hayatını geliştirmek ve ekonomik önlemler alarak çalışanlarını koruyan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, iş ve eylemleri bağımsız yargı denetimine bağlı olan devlettir.

Anayasa'nın 10. maddesinde öngörülen 'yasa önünde eşitlik ilkesi', hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemli değil, hukuksal eşitlik öngörülmüştür. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin yasalar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak yasa karşısında eşitliğin çiğnenmesi yasaklanmıştır. Yasa önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için

değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'nın öngördüğü eşitlik ilkesi zedelenmez.

Anayasa'nın 172. maddesinde, '*Devlet, tüketicileri koruyucu ve aydınlatıcı tedbirler alır, tüketicilerin kendilerini koruyucu girişimlerini teşvik eder*' kuralı ile tüketicilerin haklarının korunmasına ilişkin özel bir düzenleme yer almaktadır. Maddenin gerekçesinde de, tüketicilerin korunması, 'tüketici toplumu' diye adlandırılan belli bir gelişmişlik seviyesindeki ülkelerde çıkmakla birlikte, bu ölçüde gelişmemiş ülkelerde de toplumsal bir problem olduğunun sonradan görüldüğü ve bu konuda getirilecek tedbirlerin tüketicileri koruyacağı, tüketicinin korunması bir serbest piyasa ekonomisi tedbiri olmakla birlikte, herşeyden önce tüketicilerde 'tüketici bilincinin' oluşturulması gerektiği ve Devletin tüketicileri koruyucu başka tedbirler de alabileceği belirtilmiştir. Üreticilerin ekonomik yönden güçlü oluşları ve her yönüyle örgütlenmeleri nedeniyle, tüketiciler ile aralarında doğal olarak bulunan dengesizliğin giderilmesi için, Anayasa'da belirtilen kurallara dayanılarak yürürlükteki hukuk kurallarında genel olarak tüketici haklarının korunmasına ve sosyal adaletin gerçekleştirilmesine yönelik düzenlemeler yapıldığı, bunlardan birisinin de tüketicilerin, tüketici mahkemelerinde kolaylıkla dava açmalarına olanak sağlayan harçtan muafiyet olduğu görülmektedir.

Mahkemelerin yargı faaliyetlerine karşılık olmak üzere bu hizmetten yararlanacak taraflardan harç alınması hukuk sistemimizde kabul edilmekle birlikte, kimi özel durumlar karşısında veya haklı nedenlere dayanarak harçların indirilmesi veya kimi kişilerin harçtan muaf tutulması yönüne gidilmektedir. Kuralda öngörülen harçtan muafiyet, Anayasa'nın 172. maddesi çerçevesinde tüketicileri korumak amacıyla onların haklarını kolaylıkla arayabilmelerine olanak sağlamaktadır. Yasa'dan yararlanan tüketicilerin kapsamının genişlemesi ise hak arama özgürlüğünün alanına sahip olanların artması anlamına gelir ki, bu da tüketicilerin haklarını korumayı hedefleyen ilgili Anayasa hükmünün amacına uygundur. Bu nedenle yasa koyucunun takdirini, tüketicilerin dava açarken harçtan muaf tutulmaları yönünde kullanması Anayasa'nın 172. maddesine uygun bir düzenlemedir.

Öte yandan, Anayasa'da özel olarak korunan tüketici konumundaki davacılarla diğer davacılar aynı durumda olmadıklarından bunlar arasında eşitlik karşılaştırılması yapılamaz.

Açıklanan nedenlerle kural Anayasa'nın 2., 10. ve 172. maddelerine aykırı değildir. İtiraz isteminin reddi gerekir.

VI- SONUÇ

23.2.1995 günlü, 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un, 6.3.2003 günlü, 4822 sayılı Yasa'nın 30. maddesiyle değiştirilen 23. maddesinin ikinci fıkrasının birinci tümcesinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, 14.1.2010 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Haşim KILIÇ	Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Sacit ADALI

Üye

Fulya KANTARCIOĞLU

Üye

Ahmet AKYALÇIN

Üye

Mehmet ERTEN

Üye

A. Necmi ÖZLER

Üye

Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye

Şevket APALAK

Üye

Serruh KALELİ

Üye

Zehra Ayla PERKTAŞ